

Predikan 1 söndagen efter påsk

2018-04-08 i Stockholm
av kyrkoherde Sten Rydh

I Guds, Faderns, + Sonens och den helige Andes, namn. Amen.

Bön: "Jag vill tacka Herren av hela mitt hjärta, jag vill förkunna alla dina under. Jag vill glädja mig och jubla i dig, jag vill lovsjunga ditt namn, du den Högste" (Ps. 9:2). Vi tackar dig, Herre, för din uppståndelse och ber att du med ditt ord och dina heliga sakrament ville vara med oss alla dagar och ge oss din förlåtelse och frid. Amen.

Predikotext (1 årg. Evangelium: Joh. 20: 19–31.):

19 På kvällen samma dag, den första veckodagen, var lärjungarna samlade bakom låsta dörrar av rädsla för judarna. Då kom Jesus och stod mitt ibland dem och sade: "Frid vare med er!" 20 När han hade sagt detta visade han dem sina händer och sin sida. Och lärjungarna blev glada när de såg Herren.

21 Jesus sade än en gång till dem: "Frid vare med er! Som Fadern har sänt mig sänder jag er." 22 Sedan han sagt detta, andades han på dem och sade: "Ta emot den helige Ande! 23 Om ni förlåter någon hans synder så är de förlåtna, och om ni binder någon i hans synder så är han bunden."

24 Tomas, en av de tolv, han som kallades Tvillingen, hade inte varit med de andra när Jesus kom. 25 De andra lärjungarna sade nu till honom: "Vi har sett Herren!" Men han svarade dem: "Om jag inte får se spikhålen i hans händer och sticka mitt finger i spikhålen och min hand i hans sida, så kan jag inte tro."

26 Åtta dagar senare var hans lärjungar samlade igen där inne, och nu var Tomas med dem. Då kom Jesus, medan dörrarna var låsta, och stod mitt ibland dem och sade: "Frid vare med er!" 27 Sedan sade han till Tomas: "Kom med ditt finger och se mina händer, kom med din hand och stick den i min sida. Och tvipla inte, utan tro!" 28 Tomas svarade honom: "Min Herre och min Gud!" 29 Jesus sade till honom: "Du tror därför att du har sett mig. Saliga är de som inte har sett men ändå tror."

30 Många andra tecken som inte är nerskrivna i denna bok gjorde Jesus inför sina lärjungar. 31 Men dessa har blivit nerskrivna för att ni ska tro att Jesus är Messias, Guds Son, och för att ni genom tron ska ha liv i hans namn.

Denna söndag är biktens och avlösningens söndag. Efter sin uppståndelse instiftade Jesus detta sakrament genom orden i vår text: **Om ni förlåter någon hans synder så är de förlåtna** (v. 23). Budskapet om Kristi död och uppståndelse hör direkt samman med Bibelns lära om avlösningen. Predikan skall därför idag handla om förhållandet mellan Kristi uppståndelse och biktens sakrament.

1. Kristus har uppstått med sin kropp.

I vår text skall vi först lägga märke till hur den uppståndne Jesus kommer genom stängda och låsta dörrar. Detta betyder inte som den moderna teologin menar, att Jesu uppståndelse bara skulle vara en "andlig" uppståndelse och att Jesu kropp i verkligheten låg kvar i graven och förmultnade som alla andra döda kroppar. Nej, Bibeln lär oss klart och tydligt att Jesus uppstod på tredje dagen med sin kropp. Samma kropp som lades i

graven blev levande igen. Den hade inte förmultnat, inte fått se förgängelsen i enlighet med Guds löfte till David:

Och att han har uppväckt honom från de döda för att aldrig mer återvända till förgängelsen, det har han sagt med dessa ord: Jag ska ge er de heliga och fasta nådelöften som David fick. Därför säger han också på ett annat ställe: Du ska inte låta din Helige se förgängelsen (Apg. 13:34f)

Jesu kropp var och är en sant mänsklig kropp, av samma natur som våra kroppar. Sedan Jesus blev avlad av den helige Ande och född av jungfru är han för alltid och för evigt att gudamänniskan. Han är på en gång sann Gud och sann människa. Uppståndelsens historiska faktum visar, att döden inte kunde besegra Jesus. Tvärtom blev döden, dödsriket och helvetet besegrade av honom genom hans död och uppståndelse.

Kroppsligheten är i Bibeln något positivt. Våra kroppar är underbart skapade av Herren, och sedan har han genom sitt eget människoblivande på ett särskilt sätt hedrat oss människor. Han har själv antagit mänsklig natur, både kropp och själ. Synden hade visserligen kommit in i världen och skilt oss från Gud. Men genom att Jesus Kristus som både sann Gud och sann människa lidit och dött för hela mänsklighetens synd har han fullkomligt försonat och renat oss från alla synder och återupprättat sin fallna mänsklighet. Så är Kristi kroppsliga uppståndelse det största under man kan tänka sig. Under sin förnedring bar han alla våra synder, uppfyllde hela Guds stränga lag och led straffet i vårt ställe. Men genom sin uppståndelse förkunnar han, att synden, döden och djävulen har besegrats. Kristi rättfärdighet är nu hela människosläktets rättfärdighet. Så visar Jesus med sin uppståndelse att försoningsverket är fullbordat, och därför är det första han säger till sina ängsliga och rädda lärjungar: **Frid vare med er!** (v. 19). Det är Guds frid, som övergår allt förstånd, vilken han genom sitt Ord förmedlar till lärjungarna. Och det är just denna förlåtelse och rättfärdiggörelse, som han skänker oss i biktens och avlösningens evangelium.

Många frågar sig hur påskens berättelser går ihop med naturvetenskapen. Hur kunde Jesu döda kropp uppstå och senare fara upp till himmelen? Hur kunde Jesus gå genom stängda och låsta dörrar? Var det så att han hittade någon dold öppning eller så att hans kropp liksom upplöstes så att han kunde komma igenom? Svaret är: Nej! Detta var ett Guds under! Liksom Gud med sitt ord har skapat hela universum av intet kan han också göra alla andra tänkbara slags under! Med sin uppståndna kropp gick han genom gravens hårda sten utan att graven öppnades. Den var fortfarande förseglad när Jesus tidigt på påskdagsmorgonen uppstod och lämnade den. Först senare kom jordbävningen och en Herrens ängel kom ned från himmelen och öppnade graven och visade att den redan var tom. På samma underbara sätt gick Jesus också igenom väggarna till det slutna rummet, där apostlarna satt. Han gör också samma märkliga under, när han i kraft av nattvarens instiftelseord med sin kropp och sitt blod blir närvarande i brödet och vinet. Vi kan inte förstå hur Jesu uppståndna kropp kan vara närvarande på så många platser samtidigt, överallt på jorden där nattvarden firas rätt i enlighet med Kristi instiftelse. Men det är ett underbart faktum, eftersom han säger så: **Detta är min kropp. Detta är mitt blod. Gör detta till min åminnelse.**

Om vi tar bort undret från kristendomen blir det ingenting kvar annat än en morallära om hur vi skall kunna leva så bra som möjligt. Men då har vi inte längre någon sann kristendom. Själva grunden i kristendomen är ett under, nämligen att Gud finns, att han är allsmäktig och allestädes närvarande, att Han är Herre över allting, att Han har skapat allt och uppehåller allt. Själva hans person är det största under man kan tänka. Han är en enda Gud, men i tre personer, Fadern, Sonen och Anden. Och av dessa är det endast Sonen som har blivit människa, som har dött och uppstått för oss. Om Sonen Kristus inte vore **sann Gud**, skulle försoningen inte räcka till för hela världen. Men om Sonen Kristus inte vore

sann människa skulle han inte kunna vara en sann medlare mellan Gud och människor. Endast som människoson, som bärare av vårt kött och blod kunde han försona oss, syndiga människor, med sig själv. Och endast genom sin död och kroppsliga uppståndelse kunde han bortskaffa alla våra synder i sitt eget kött och blod och så vinna en fullkomlig förlåtelse och försoning för hela världen.

Genom uppståndelsen blev Kristus fullkomligt förhärligad. Under sitt jordeliv och sitt lidande förnedrade han sig och höll tillbaka sin gudomliga härlighet. Han visade den inte annat än vid vissa tillfällen, som t.ex. på förklaringsberget. Men nu visar han sin härlighet för sina lärjungar genom att visa dem sin uppståndna kropp. Det är verkligen samme Jesus som föddes i Betlehem och växte upp i Nasaret och som under flera år undervisade och botade sjuka, som nu med samma kropp kommer till de bedrövade och rädda lärjungarna. Den tvivlande Tomas fick en vecka senare också komma och se hålen efter spikarna i hans fötter och händer och hålet i sidan, som soldaten efter hans död gjorde med sitt spjut. Det är endast genom denna gudamänskliga kropp och genom hans heliga blod som vi kan få Guds förlåtelse. Och detta är då också det allra största under vi kan tänka oss. Guds helige Ande kommer sedan också till oss genom ordet och sakramenten och vittnar om vad Kristus har gjort för oss. Han tändar tron i syndiga människors hjärtan, och han tar sin boning hos var och en som tror. Så är hela Bibelns lära om skapelsen, frälsningen och helgelsen en lära om Guds stora under för vår skull.

2. Uppståndelsens budskap förkunnas genom människor.

Jesus säger till apostlarna: **Frid vare med er! Som Fadern har sänt mig sänder jag er** (v. 21). Fadern har sänt Sonen till jorden för att utföra försoningen och för att predika budskapet om den. Men därefter har det behagat Gud att föra detta budskap vidare genom människor. Först kallade han **apostlarna** och lät dem under cirka tre år följa honom, se hans underverk och lyssna till hans undervisning. Så kom påsken då Jesus togs till fånga och apostlarna skingrades och blev förvirrade. Judas förrådde honom. Petrus förnekade tre gånger sin Herre. Fastän Jesus flera gånger i förväg hade talat om sin död och uppståndelse hade de inte förstått. Inte förrän de får möta den uppståndne Herren börjar de på allvar tro att budskapet som kvinnorna först kom med är sant. Och när Jesus vandrade med två av lärjungarna till Emmaus kände de först inte igen honom. Men deras hjärtan blev brinnande när han förklarade allt vad Moses och profeterna hade sagt om honom. Så är det **genom Skriftens ord** som apostlarnas svaga tro styrks. Så visar också Jesus med stort tålamod de svaga, stapplande och tvivlande lärjungarna till rätta. Särskilt Tomas är den som tvivlar. Han var ju inte med den första söndagen när Jesus kom. Hur skulle han kunna tro på deras fantastiska berättelse att Jesus kommit genom stängda dörrar!? Nej, han måste först själv se det innan han kunde acceptera något sådant.

I sin nåd och godhet kommer då Jesus på nytt till Tomas och tar bort alla hans tvivel. Han får se spikhålen och själv konstatera faktum: Kristus är verkligen uppstånden med samma kropp. Och Tomas faller ner och bekänner: **Min Herre och min Gud!** Tomas tror det som är kristendomens grund: Kristus är sann Gud av evighet och tillika sann människa! Men Jesus förklarar då att vi måste lära oss att tro enbart utifrån vad Ordet säger. Apostlarna fick en särskild uppenbarelse på pingstdagen att tala och skriva Guds ord, och sedan skall alla människor komma till tro **genom deras ord** utan att få se vad Tomas och de andra apostlarna såg. Jesus säger: **Saliga är de som inte har sett men ändå tror** (v. 29). Vi skall därför hålla fast vid Jesu ord om apostlarna och deras bibliska lära: **Som Fadern har sänt mig sänder jag er** (v. 21). Det är endast genom apostlarnas ord, som vi kan få del av Guds frid. Jesus själv sänder ut dem i hela världen med budskapet om Kristi uppståndelse, syndernas förlåtelse och evigt liv.

Med apostlarnas ord menar vi då **hela Skriften**, både GT och NT. Moses och profeterna vittnade i förväg om vad som skulle ske, men i och med Kristi död och

uppståndelse är allt fullbordat, och nu går apostlarnas budskap ut i hela världen genom de nytestamentliga skrifterna, vilka liksom gamla testamentet är *inspirerade av den helige Ande*. Apostlarna är sända av Gud på samma sätt som Fadern har sändt Sonen. Och Bibeln lär klart och tydligt att alla som i deras efterföljd kallas att förkunna Guds Ord och förvalta sakramenten är innehavare av det gudomliga predikoämbetet. De har Guds kallelse. De är Guds gåvor till kyrkan:

Därför heter det: Han steg upp i höjden, han tog fångar och gav människorna gåvor...Och han gav några till apostlar, andra till profeter, andra till evangelister och andra till herdar och lärare, för att utrusta de heliga till att fullgöra sin tjänst att bygga upp Kristi kropp tills vi alla når fram till enheten i tron och i kunskapen om Guds Son, som en fullvuxen man med ett mått av mognad som motsvarar Kristi fullhet (Ef. 4:8, 11-13)

3. Till apostlarnas budskap hör en rätt förvaltning av biktens sakrament

Läran om bikten och avlösningen är en omistlig del av Guds ords lära. I vår text står det: **Sedan Jesus sagt detta, andades han på dem och sade: "Ta emot den helige Ande! Om ni förlåter någon hans synder så är de förlåtna, och om ni binder någon i hans synder så är han bunden."** (v. 22f). Detta är biktens och avlösningens instiftelseord. I våra lutherska bekännelseskriter framhålls vikten av att bikten inte får komma ur bruk i våra kyrkor och församlingar. Bikten är precis som dopet och nattvarden instiftade av Kristus själv som ett nådemedel till syndernas förlåtelse! När Jesus botade den lame mannen sade han först till honom: *Dina synder är dig förlåtna* (Matt. 9:2). Fariséerna menade då att detta var en hädelse. Endast Gud kan förlåta synder. Människan Jesus kan inte göra något sådant, menade de. De erkände inte att Jesus var Guds Son, Gud själv. Men de förstod inte heller, att makten att förlåta synder verkligen är given till oss såsom människor i Jesu efterföljd. Det står ju: *Folket prisade Gud som hade gett sådan makt åt människor* (Matt. 9:8). Samma makt att förlåta synder som Jesus har här på jorden, ger han nu genom sitt ord åt apostlarna, ja, åt hela den kristna kyrkan: **Om ni förlåter någon hans synder så är de förlåtna** (v. 22). Biktens och avlösningens stora gåva är att syndernas förlåtelse här ges villkorslöst genom vanliga, mänskliga ord. Vi kan förstå att fariséerna tyckte att detta var en hädelse. Den gamla människan vill inte tro på Guds under och Guds makt genom avlösningens ord. Det är ett stort under att vanliga, syndiga människor fått Guds fullmakt att förlåta synder! Den rätta bibliska innebörden avvisas tyvärr av både den romersk-katolska och den reformerta kyrkan. Katolikerna erkänner inte avlösningen som villkorlös, som en Guds direkta tillsägelse av en färdig förlåtelse för Kristi skull, utan gör den beroende av ämbetet och vigningen och våra egna gärningar. De reformerta menar, att syndernas förlåtelse endast kan ges av Gud direkt utan medel, men absolut inte genom människors tillsägelse. Endast den lutherska kyrkan håller här fast vid den tydliga, bibliska läran: **Om ni förlåter någon hans synder så är de förlåtna.**

Luther skriver i lilla katekesen, som hör till våra bekännelseskriter:

Vad är bikten? Svar: Bikten består av två stycken. Det första är att man bekänner sina synder, och det andra att man tar emot avlösningen eller förlåtelsen av biktfadern som från Gud själv. Man ska inte tvivla på detta utan lita helt och fullt på att alla synder därigenom är förlåtna inför Gud i himlen.

Motståndarna till denna lära invänder då, att det är omöjligt för en människa att se in i en annan människas hjärta. Hur kan prästen veta att den som får avlösning verkligen har tro i sitt hjärta? Det bibliska svaret är att det inte alls är fråga om detta att se in i en annan människas hjärta. Bikten är liksom dopet och nattvarden objektiva nådemedel där Guds nåd bärs fram, precis som när evangelium predikas. Försoningen är fullbordad för alla människor, och det är denna färdiga förlåtelse som räcks fram i både ordet och

sakramenten. Den människa som tror och litar på förlåtelsen tar då emot den, men den som inte tror avvisar den och blir kvar i sin obotfärdighet. Förlåtelsen i avlösningen bygger endast på Kristi tydliga ord: **Om ni förlåter någon hans synder så är de förlåtna.** Därför frågar också prästen den biktande enligt lilla katekesen om han tror att prästens förlåtelse verkligen är Guds förlåtelse:

Gud vare dig nådig och styrke din tro. Amen. Tror du att min förlåtelse är Guds förlåtelse? Den biktande svarar: Ja. Prästen fortsätter: Ske dig såsom du tror. Och på vår Herres Jesu Kristi befallning förlåter jag dig alla dina synder i Faderns, Sonens och den helige Andes namn. Amen. Gå i Herrens frid!

En rätt förvaltning av bikten innebär, att prästen använder båda nycklarna, både löse- och bindenyckeln. Jesus säger ju:

Om ni förlåter någon hans synder så är de förlåtna, och om ni binder någon i hans synder så är han bunden (v. 23).

Den kristna kyrkan skall endast förkunna förlåtelsen för dem som bekänner sin synd och önskar få förlåtelse. Men de som visar tydliga tecken på obotfärdighet skall inte få höra förlåtelsens ord, utan mot dem skall bindenyckeln användas. De som trots varning och förmaning uppenbart handlar mot Guds ord skall därför uteslutas eller exkommuniceras ur Guds församling. Detta sker inte för att de skall gå förlorade, utan för att de om möjligt skall ångra sig och bekänna sin synd och så på nytt kunna få avlösning och förlåtelse. Aposteln Paulus skriver om en man som blev exkommunicerad, därför att han levde ihop med sin fars hustru:

När ni är samlade och min ande är hos er med vår Herre Jesu makt, ska den mannen överlämnas åt Satan till köttets fördärv för att anden ska bli frälst på Herrens dag (1 Kor. 5:4).

Men när den mannen senare ångrade sig skriver aposteln:

Om en viss person har orsakat sorg, så är det inte mig han har gett sorg utan i viss mån er alla, för att inte säga för mycket. Det räcker med det straff han har fått av de flesta. Nu får ni i stället förlåta och trösta honom så att han inte går under i sin djupa sorg. Därför uppmanar jag er att bemöta honom med kärlek (2 Kor. 2:58).

Att förvalta bikten rätt är därför enligt Skriftens tydliga ord att bruka båda nycklarna. De som förnekar Guds ords sanning och kommer med falska läror skall inte få höra förlåtelsens ord utan Guds stränga dom över alla falska läror och lärare. Samma sak gäller dem som i sitt liv uppenbart lever i strid mot Guds ord och inte vill låta sig förmanas till bättring. De skall enligt Jesu egna ord exkommuniceras och hållas som icke-troende:

Och lyssnar han inte heller till församlingen, då ska han vara för dig som en hedning och tullindrivare/publikan/ (Matt. 18:17).

Om å andra sidan någon upprepade gånger syndar, men på nytt omvänder sig och ber om förlåtelse får kyrkan inte vara hård och avvisande utan lyssna på vad Kristus säger om förlåtelsen till Petrus, när han frågade:

"Herre, hur många gånger ska min broder kunna synda mot mig och få min förlåtelse? Upp till sju gånger?" Jesus sade till honom: "Jag säger dig: Inte sju gånger utan sjuttio gånger sju (Matt. 18:21f).

Så har Gud instiftat Ordet och Sakramenten för att vi skall bli frälsta. Bikten och avlösningen bär fram det rena och klara evangeliet om Kristi uppståndelse. Därför vill Herren att vi ofta brukar detta dyrbara nådemedel. Så slutar vår text med orden:

Många andra tecken som inte är nerskrivna i denna bok gjorde Jesus inför sina lärjungar. Men dessa har blivit nerskrivna för att ni ska tro att Jesus är Messias, Guds Son, och för att ni genom tron ska ha liv i hans namn (v. 30f).

Amen.